A HETVENEDIK ESZTENDŐ

Jegyzetek az idei színházi évadról

HETVEN ÉVES a szegedi színház: a csendes Tiszára és a Sztálin-sétány zúgó fáira, bokrairа néző feketekupolás épületben néhány nappal ezelőtt fejezték be a hetvenedik színi évadot. A záródarab Csiky Gergely: Proletárok című műve volt. Annakidején az 1883—84-es, első színházi évadnak az elején mutattak be Csiky darabot. Az eltelt esztendőkben voltak a színház életében magasságok — az 1903-as Gorkij bemutató, Juhász Gyula igazgatása 1919-ben — és mélységek is — az ellenforradalmi korszak esztendőiben — de a színház egész története arról tanúskodik, hogy a szegedi színház, a mi színházunk ebben a hetven esztendőben sokat küzdött a nép igazságáért, a nemzeti kultúráért, nyelvünk szépségéért, tisztaságáért. 1883-ban mutatták be Szegeden az új színházban az első Csiky darabot, 1954-ben az utolsót: a hetven évet Csiky szelleme ölelte át.

Az idei évad — a hetvenedik esztendő — a nehézségek legyőzésének szellemében kezdődött. Az 1952/53-as színházi év végén rendezett Vidéki Színházi Héten a szegedi színház nem szerepelt sikerrel: hibás fölfogásban adta elő Illyés Gyula: Fáklyaláng című drámáját. A rossz eredményű előadás nemcsak Illyés drámája színházi megmunkálásának, tehát egy előadás előkészítésének és feldolgozásának hibáit és gyengeségeit szemléltette, hanem feltárta a vezetés alkalmatlanságát a színház szervezési és művészi problémáinak megoldására. Az új évadban a színház új vezetőinek az volt a feladata, hogy a színházat megerősítsék, elindítsák a fejlődés útján. Az egy esztendős munkának máris megvannak az eredményei: az idei évadot a fejlődés útján megtett első lépés jellemzi. Bár korántsem hibátlan még a munka, de azt a tényt, hogy a színház egyet lépett előre, nemcsak szándékok, hanem megvalósult törekvések, kézzelfogható eredmények, maguk az előadások bizonyítják.

Ebben az évben a szegedi Nemzeti Színház tíz bemutatót tartott:

Strauss: Denevér
Gogoly: A revizor
Puccini: Bohémélet
Iszajev—Galics: Nem magánügy
Csizmarek—Vincze: Boci-boci tarka
Schiller: Ármány és szerelem
Ambrózy—Romhányi—Szenkár: Tiszaparti szerelem
Csajkovszkij: Anyegin
Móricz: Rokonok
Csiky: Mákvirágok

Ez a műsor szinte teljesen hibátlan, sőt majdnem tökéletes. Ebben az összeállításában az tükröződik vissza, hogy a színház vezetői megértették: a kormányprogramm megvalósítása mit jelent az ő munkájukban. A műsorban érvényesül a kormányprogramm által kitűzött feladatok megvalósításának szándéka. A dolgozók igényei, kulturális szükségletei kielégítésére való törekvés egyik eredménye, hogy jelentős szerepet kaptak a műsorban a vidám műfajok. A szovjet vígjáték bemutatása és a három operett műsorra tűzése ennek jegyében történt. Természetesen nemcsak az a feladata a színháznak — a kormányprogramm egyáltalán nem ezt jelenti —, hogy kizárólag a vidám műfaj területén munkálkodjék. Ilyen félreértés azonban nyilván nem is keletkezhetett a szegedi színház munkájában.

A műsor másik erénye, hogy a klasszikus drámák mellett jelentős szerepet kaptak benne a magyar drámai művek, a magyar haladó hagyományok. A Rokonok és a Mákvirágok bemutatása azt bizonyítja, hogy a színház megértette a haladó hagyományok ápolásának szükségességét és jelentőségét, s munkáját is ennek szolgálatába állította. Ezenfelül még az is rokonszenvessé teszi ezt a műsort, hogy nem hiányzik belőle a bátor, nagyszabású vállalkozás: az Anyegin bemutatása. Hatalmas feladatot jelentett ez a munka a színház számára, s a színház vezetői és művészei nemcsak azért érdemelnek meg ezzel kapcsolatban minden dicséretet, mert bátorsággal vállalkoztak erre a munkára, hanem azért is, mert a feladatot a lehető legjobban megoldották.

EGY HIBÁJA azonban mégis csak van ennek a műsornak. Igaz: ez elég súlyos. Az új magyar színpadi művek elhanyagolásáról van szó. Kísérletet ugyan tett a színház eredeti bemutató megtartására, vállalkozott a Tiszaparti szerelem előadására. Ez a kísérlet azonban nem sikerült: a Tiszaparti szerelem a vártnál jóval gyengébb darabnak bizonyult. A sikertelen kísérlet a színház dramaturgiai munkájának hiányosságait is megmutatta. Nemcsak arról van szó, hogy a Tiszaparti szerelem nyilvánvaló és rendkívüli szembeötlő fogyatékosságain segíthetett volna az, ha a színház dramaturgiája jobban együtt dolgozik a szerzőkkel, hanem arról is, hogy a színház nem tudott eléggé jó kapcsolatokat teremteni az új magyar drámairodalom művelőivel. S itt elsősorban a szegedi írók színpadi munkásságának elhanyagolása a hiba. Szegeden több fiatal író dolgozik színpadi művön, többen háromfelvonásos drámát írnak. A szegedi Nemzeti Színháznak ezeket a kísérleteket és próbálkozásokat sokkal jobban kellene segítenie, függetlenül attól, hogy ezek a darabok jelenlegi vagy kezdeti állapotukban mennyire értékesek. Az új magyar dráma nem születhet meg a színház és az írók termékeny együttműködése nélkül. Menynyire szükség van tehát ilyen együttes munkálkodására itt, Szegeden, ahol az írók nemcsak mint drámaírók, hanem mint emberek is fiatalok! Első próbálkozásaik megszületésénél szükségük van a színház segítő kezére. Az új magyar dráma megszületésének és eredeti magyar darab szegedi bemutatásának követelménye azt kívánja a szegedi színháztól, hogy ne rideg elutasítással, hanem szeretetteljes közeledéssel válaszoljon a szegedi írók kezdetben akármilyen gyenge vagy annak látszó színpadi kísérletezéseire is.

A színház dramaturgiai munkáját természetesen sok tekintetben elismerés illeti. Dicséretre méltó munkát végzett a dramaturgia például a Mákvirágok előadásának előkészítésében: a mű nyilvánvaló fogyatékosságait úgy szüntette meg, hogy Csiky eredeti mondanivalóját egy szemernyit sem módosította.

A RENDEZÉS MUNKÁJÁT nagyon sok szép eredmény, de sok hiba is jellemezte az idén. A rendezési munka csúcsait jelentették: A revizor, az Ármány és szerelem, az Anyegin és a Mákvirágok előadásai. S ha nem is voltak ezek az előadások a rendezés szempontjából sem minden tekintetben hibátlanok, de a rendezés a művek eszmei tartalmának helyes értékelésével biztosítani tudta, hogy az egyes szereplők az írók mondanivalóját helyesen tolmácsolják. Az eszmei tartalom megragadása és kifejezése szempontjából hibás előadást nem láttunk az idén a szegedi Nemzeti Színház színpadán. Önmagában ez nyilván nem hatalmas eredmény, de az elmult évad értékeléséhez hozzátartozik, hiszen az 1952/53-as évadban az eszmei tartalom hibás tolmácsolására — a Fáklyaláng előadása — volt példa.

Nagyobb hibát a rendezés csak a Rokonok előadásában vétett. Két szereplő, Inke László és Lontay Margit egyenesen mást játszott, mint amit Móricz Zsigmond megírt. Ebben elsősorban a rendezés hibás, s ő hibás abban is, hogy ezt még mélyítette Kopjáss (Inke László) és Magdaléna (Lontay Margit) kapcsolatának teljesen helytelen és az író mondanivalóját eltorzító ábrázolásával. Móricz regényében éppen az ellenkezőjét írta meg Kopjáss és Magdaléna kapcsolatában, mint amit a szegedi előadáson a színpadon láttunk.

SIKERES KÍSÉRLETEKET tett a színház ebben az évadban az együttes kialakítására. Nem teljesen sikerült ez a törekvés, ha azt tekintjük az együttes követelményének, hogy minden szereplő, a nagyobb és a rövidebb szerepekben egyaránt híven tolmácsolja az írók és a művek mondanivalóját. Még a legjobb előadások. A revizor, az Ármány és szerelem, a Mákvirágok sem voltak teljesen mentesek a zavaró mozzanatoktól, s nemcsak akármilyen gátló mozzanatoktól, hanem az eszmei mondanivaló kibontakozását akadályozó hibáktól. A revizorban Lontay Margit alakításának nem sikerült azt a zsarnoki kapcsolatot éreztetnie közte és leánya között, amelyet

KÉT EMLÉKEZETES MIKLÓSY ALAKÍTÁS

Az első képen Schiller: Ármány és szerelem című drámájának egyik főszereplője: Wurm. A második képen Iszajev—Galics: Nem magánügy című vígjátékának zenetanára. Miklósy ebben a rövid szerepben is jellemet formált.

Gogoly megírt. Az Ármány és szerelemben a sok némajáték és Lady Milton „színpompás kivonulása" zavarta meg Schiller mondanivalójának teljes kibontakozását, a Mákvirágok előadását sok helyen szürkeség, naturalizmus jellemezte, ahelyett, hogy a színház művészei jó értelemben vett „harsány" játékstílussal szolgálták volna a mű mondanivalóit.

Mindez nem jelenti azt, hogy a szegedi Nemzeti Színház művészei nem nyújtottak ebben az évadban kiemelkedő alakításokat. Erről szó sincs. Ellenkezőleg: nagyon is gazdag volt ez az esztendő színes, sikeres színészi alakításokban. Ebből a szempontból mindenekelőtt a fiatal Miklósy György egész esztendei munkáját kell kiemelni. A fiatal művész a magyar dráma hetén a Mákvirágokban nyújtott kiváló alakításáért az Elnöki Tanács kitüntetését nyerte el. A kitüntetés mögött azonban ott van az azt előkészítő egész esztendei kiváló munka. Miklósy György ebben az évadban minden szerepében kiválót és magasrendűt alkotott! Minden szereplése sokáig emlékezetes lesz. A revizor Dobcsinszkije, a Nem magánügy pár percig színpadon tartózkodó zenetanárja, emlékezetes Wurm alakítása Schiller drámájában, a Rokonok ellenzéki ügyvédje és a Mákvirágok hirtelen meggazdagodott birkatenyésztője — az idei évad legjobb színészi munkájának maradandó értékű eredménye.

Gazdag, értékes és sokáig felejthetetlen színészi alakításokat nyújtottak ebben az évben a színház művészei, s értékes munkájuk eredménye, hogy a szegedi Nemzeti Színház határozottan és biztosan halad a fejlődés útján. Szereplésüket méltán köszöntötte az előadások idején sok tapssal és köszönti most, az évad végén néma elismeréssel a szegedi közönség, a szegedi dolgozók, akik emlékeznek az idei évad sok felejthetetlen estjére.

A SZÍNÉSZNEVELÉS kérdéséhez tartozik a második szereposztás problémája. A második szereposztás arra is való, hogy a színház fiatal művészeinek lehetőséget adjon a további fejlődésre, képességeik kibontakoztatására. A második szereposztás azonban ugyanakkor nyilván művészi teljesítmény is és semmivel sem szabad alatta maradnia — színházba járó dolgozók joggal követelik ezt — az első szereposztásnak. Ebben a tekintetben jelentkeztek bizonyos aránytalanságok az idei színházi évadban, s a jövő évad föladata, hogy a második szereposztás jobb megszervezésével a színház vezetői segítsék a fiatal művészek fejlődését s ugyanakkor biztosítsák azt is, hogy a közönség minden esetben teljesértékű művészi alakításokban gyönyörködhessék.

A fejlődés biztosítása, minden színész állandó és rendszeres foglalkoztatása nekik való szerepekben, fontos követelménye a színház további jó munkájának. Minden művész számára biztosítani kell, hogy megfelelő szerepekben bebizonyíthassa tudását és tehetségét. Jellemző példa az idei évadban, hogy Décsi Györgyi a Boci-boci tarka Lakzis Erzsájának szerepében nyújtott kiemelkedő sikerű és igazán minden dicséretet megérdemlő magasszínvonalú alakítását — bár több darabban játszott — nem tudta megismételni. Ebben sok minden más mellett szerepe lehet annak is, hogy nem mindig az egyéniségének legmegfelelőbb szerepeket kapta.

Az egész évadban szinte hibátlanul szereplő operaegyüttes az évad végén hatalmas sikerű előadásban újította fel a Bánk-bán örökbecsű partituráját. Méltó befejezése volt ez annak az egész évi munkának, amelyet legjobban a nagy vállalkozás sikere, az Anyegin előadása jellemzett.

NAGYON SOK PROBLÉMÁT, gondot jelentett és áldozatvállalást követelt a szegedi Nemzeti Színház művészeitől a tájszínház. Ebben az évadban is sok-sok szegedkörnyéki tanya és falu nézője gyönyörködött a tájszínház előadásaiban, s külön elismerést érdemelnek azok a művészek, akik fáradságot nem kímélve vállalkoztak a Duda Gyuri, a Vándordiák és a Sevillai borbély tájszínházi előadásaira. Csongrád megye dolgozói mindenfelé szeretettel fogadták a „tájoló" művészeket, s lelkes tapsokkal köszöntötték az előadásokat. Sajnos azonban egyes községi tanácsok vezetői, kultúrotthonok igazgatói korántsem készültek a tájelőadásokra olyan lelkes szeretettel, mint az előadások közönsége. Sok helyen az idei nagy télben hideg öltözők fogadták a színészeket, nem biztosították számukra még a mosdáshoz szükséges vizet sem — s előadás előtt ilyen gondokkal kellett küzdeni művészeinknek! A Megyei Tanács illetékes osztályára vár a feladat, hogy ezt a tűrhetetlen és tarthatatlan helyzetet a következő évadban megszüntesse, s biztosítsa, hogy a községi és városi tanácsok illetékes osztályai és a kultúrotthonok igazgatói legalább olyan — tettekben is megmutatkozó — szeretettel fogadják a művészeket, mint a színházlátogató közönség.

PÁR HÉT MULVA, rövid nyári szünet után megkezdődik az új színházi évad. Jelentős feladatok várnak az új évadban is a szegedi Nemzeti Színház vezetőire, művészeire. Tovább kell fejlesztenie eddigi eredményeiket, mindent meg kell tenniök az együttes megteremtéséért, új magyar dráma megszületéséért, az eredeti bemutatóért a helyes játékstílus kialakításáért. A szegedi dolgozók szeretik a színházat, szeretik művészeinket, érdeklődéssel fordulnak munkájuk felé, s most várják az új évad szép előadásait, várják, hogy a színház művészei felejthetetlen előadásokkal ajándékozzák meg őket. A színház művészeinek jó munkája, lelkesedése szükséges ahhoz, hogy ez teljesedjék. Erre a munkára készüljenek fel jól a színház művészei, s a nyári szünet után a közönséggel való találkozás első pillanataiban mutassák meg, hogy még többet, és jobbat akarnak nyújtani, mint eddig.

Hetven esztendő telt el küzdelmekben, harcokban a szegedi színház feketekupolás épületében. Az új évadban érezze a Nemzeti Színház kötelességének, s munkálkodásra való biztatásnak az elmult hetven esztendő és az elmult színházi év eredményeit, sikereit és hibáit is.

ÖKRÖS LÁSZLÓ

A röszkei termelési bizottság a nyári munkák sikeréért

A röszkei termelési bizottság eddigi munkájával, a termelési bizottság tagjainak példamutatásával tekintélyt szerzett magának. A termelési bizottság havonkénti értekezletei új segítséget adnak a soron lévő mezőgazdasági munkák végzéséhez. A legutóbb megtartott termelési bizottsági értekezlet is a nyári munkák, a beadás kérdéseivel is foglalkozott. Ma már aratnak Röszkén is.

A termelési bizottság értekezletén számosan szóltak azért, hogy mindjobban haladjon a munka, megszünjenek a hibák. Vecsernyés István, Szalma István, Nyári Lajos és Rozsi Imre is szóltak, jó javaslatokat tettek. A nyári munkák jó elvégzéséért, a beadás pontos teljesítéséért vállalást tettek. Ez a következő:

1. Az aratás jó megszervezésével a búzát viaszérésben, a rozsot és árpát sárgaérésben aratjuk. Az aratással öt nap alatt végzünk.

2. Az igaerő helyes csoportosításával elérjük, hogy aratás után nyolc nap mulva befejezzük a hordást.

3. Állatállományunk takarmánybázisának növelése érdekében a learatott terület 76 százalékát másodvetéssel, (köles, mohar, csalamádé) hasznosítjuk.

4. A cséplést a gépállomás kijavított erőgépeivel, legfeljebb 0.5 százalékos veszteséggel, augusztus 20-ig befejezzük. Begyüjtés terén vállaljuk, hogy az állammal szembeni kötelezettségeinknek augusztus 15-ig 100 százalékig eleget teszünk.

Reméljük, hogy a megye községeinek termelési bizottságai is hasonló segítséget adnak a nyári munkák sikeréhez. Mi versenyre is hívjuk a termelési bizottságokat, hogy melyik község lesz az első, a nyári munkákban.

A röszkei termelési bizottság nevében:

Széll János

Mi lesz a dorozsmai gyógyfürdővel?

Már tavaly nyáron is közölt a »Délmagyarország« egy cikket »Elhagyatott gyógyfürdő« címmel, amely a dorozsmai sziksós gyógyfürdő elhanyagolását ostorozta.

A cikk megjelenése után községünk két szövetkezete felfigyelt a fürdőre. A háziipari szövetkezetünk vezetősége megbeszélte a helybeli tanáccsal a fürdő ügyét és több évre bérbe is vette sziksós gyógyfürdőnket.

De időközben a DISZ Csongrád-megyei Bizottsága bejelentette, rendbe akarja hozatni a fürdőt.

Hogy melyik szervezet fogja a dorozsmai fürdőt rendbehozni, az mellékes. De már itt a fürdőidény és ez sürget, mert a szegedi és a dorozsmai dolgozók élvezni szeretnék a fürdés, a napozás, a pihenés, a szórakozás áldásait.

Tóth Frigyes
megbízott igazgató-tanító

Válaszolnak az illetékesek

A «Délmagyarország» július 1-i számában cikket közöltünk »Önköltségcsökkentés, vagy nincs rá fedezet« címmel, melyben Agócsi János elvtárs, a Gyevi-sor és a külső Csongrádi-sugárúti dolgozók nevében kérte az út locsolását.

A Szegedi Köztisztasági Vállalattól a cikkre a következő választ kaptuk:

»A vállalat a rendelkezésére álló locsológépkocsikkal a város által megrendelt területet hiánytalan tudja locsolni és így azon igyekezünk, hogy legalább a sűrűn lakott területet locsoljuk. Amikor a gépkocsi időt tudott szakítani, akkor azt a területet is locsolta.

Egyébként tájékoztatásul közöljük, hogy a külső Csongrádi-sugárút állami átkelő útszakasz és annak karbantartása és takarítása a Csongrádmegyei Útfenntartó Vállalat hatáskörébe tartozik. Felkérésünkre közölte velünk az Útfenntartó Vállalat, hogy annak a szakasznak porolajozására az utasítást megkapták. A munkát azonban csak száraz időben tudják elvégezni és így száraz idő esetén sem lehetne a munkák megkezdéséig azt a részt locsolni. Megítélésünk szerint a porolajozás elvégzése után a locsolás nem lesz szükséges és így megoldást nyer a környék lakóinak panasza«.

ÖRDÖGH ISTVÁN
Szegedi Köztisztasági Vállalat